

**مجموعه مقالات نخستین همایش بین المللی تاریخی
فرهنگی جنوب ایران (فارس تاریخی)**

(جلد دوم)

به کوشش: مجید دهقانی - غلامرضا خوش‌اقبال

سرشناسه	:	همایش بین‌المللی تاریخی فرهنگی جنوب ایران (فارس تاریخی) (نخستین: ۱۳۹۶: شیراز) International Historical - Cultural Conference on Southern (Iran (Historical Fars) (1st : 2017 : Shiraz
عنوان و نام پدیدآور	:	مجموعه مقالات نخستین همایش بین‌المللی تاریخی فرهنگی جنوب ایران (فارس تاریخی) / به کوشش مجید دهقانی، غلامرضا خوش‌اقبال؛ ویراستار نفیسه اعتماد.
مشخصات نشر	:	شیراز: بزم‌ان، ۱۳۹۷ -
مشخصات ظاهری	:	ج: مصور، جدول.
شابک	:	ج ۱. ۵-۲۱-۹۹۶۸۹-۶۲۲-۹۷۸ ج ۲. ۳-۲۲-۹۹۶۸۹-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	فارس، تاریخ، کنگره‌ها
موضوع	:	Fars (Iran: Province) - History - Congresses
موضوع	:	خلیج فارس، تاریخ، کنگره‌ها
موضوع	:	Persian Gulf --History-- Congresses
موضوع	:	فارس، کنگره‌ها
موضوع	:	Fars (Iran: Province) - Congresses
ژانسه افز	:	دهقانی، مجید، ۱۳۶۳ - گردآورنده
شناسه نزوده	:	خوش‌اقبال، غلامرضا، ۱۳۵۵ - ، گردآورنده
رده بندی دیو	:	۲۰۴۳DSR / الف ۴۵م ۱۳۹۷
رده بندی دیو	:	۶۳/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۳۹۴۰۸

مجموعه مقالات نخستین همایش بین‌المللی تاریخی فرهنگی جنوب ایران (فارس تاریخی)

با همکاری موسسه فرهنگی پژوهشی دبای علم شهر راز

به کوشش: مجید دهقانی، غلامرضا خوش‌اقبال

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / شابک: ۲-۳-۹۹۶۸۹-۶۲۲-۹۷۸

ویراستار و صفحه آرا: نفیسه اعتماد چاپخانه: اشراقی

قیمت: ۱۰۵۰۰۰ تومان / قیمت دوره دو جلدی: ۱۹۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

فهرست مقالات

- یادداشت دبیر علمی همایش..... ۹
- یادداشت دبیر اجرایی..... ۱۱
- آل بویه در فارس / سید صادق سجادی..... ۱۵
- شیراز و تولد دوره ساز قانون در تاریخ موسیقی ایران / بریچهر خواجه، فریده رضایی..... ۲۵
- تجدید حیات در ایران باستان در سنگتراشی های شیراز قرن سیزدهم هجری قمری / امیرحسین حکمت‌نیا،
محمد رضا احمدی..... ۳۷
- الغای مالیات سرانه و صنعتی در دوره ی ضا شاه و پیامدهای آن در لارستان فارس / رضا معینی رودبالی..... ۶۷
- مقایسه کاخ‌های هخامنشی دشتستان، کاخ هخامنشی پاسارگاد و تخت جمشید با اتکاء بر یافته‌های باستان‌شناختی /
زینب عباسی..... ۸۵
- نیریز از منظر جغرافی نویسان و تاریخ نگاران اسلامی / محمد حواد شمس..... ۱۰۷
- نقش عوامل موثر بر تجارت فارس در دوره قاجار / عباس پناهی، نادیا رفیعی..... ۱۴۳
- جستاری در معنای نام بشگرد / سمیه پودات..... ۱۵۳
- تأملی بر مسئله فراموش‌شدگی (مطالعه موردی از یاد رفته‌های بیروزآباد) / روح انگیز کراچی..... ۱۶۵
- پژوهش لغوی گویش بستکی و مشابهت‌های آن با گویش شیرازی قدیم قرن هشتم - نهم هجری / محمد
محمودی..... ۱۷۵
- بررسی تاریخی و باستان‌شناسی قلاع سه گنبدان / نجمه ابراهیمی..... ۲۰۳
- جایگاه منطقه کهگیلویه در نگهداشت تاریخ و فرهنگ ایران باستان طی دوره اسلامی / حسین سپیدنامه،
احمد صالحی کاخکی..... ۲۳۱
- بررسی تغییرات کالبدی- فضایی شهر شیراز در دوره زندیه / حسن اللهیاری، پژمان افخمی علمه..... ۲۵۱
- بررسی صنایع فارس در دوران ایلخانی و تحولات آن در این دوران / مریم پورشیر محمدی رودسری..... ۲۷۱
- نقش و جایگاه زن در فرهنگ و تمدن ایلام بر اساس مدارک تاریخی و باستان‌شناختی / اعظم احمدی..... ۲۸۷
- جغرافیای تاریخی هرمزگان در عصر صفوی / آسیه حسینی، فاطمه سهیلی..... ۳۰۹
- الگوهای سامانه‌های آبی در شکل‌گیری پایتخت هخامنشی پاسارگاد / حمیدرضا کرمی..... ۳۲۷

بحران نان بوشهر در جنگ جهانی دوم / خدیجه حسین زاده ، منیژه صدری ، سیمین فصیحی ، منیره کاظمی	۳۵۳
راشد.....	
معرفی سفال گونه منقوش دوران متأخر اسلامی جزیره قشم / میترا شاطری ، علیرضا خسروزاده زهرا بخت آور	۳۷۷
.....	
مروری بر احوال دو هنرمند شیرازی مهاجر به شبه قاره در سده های نهم و دهم هجری / زهرا معمر.....	۳۸۹
رویکرد سفرنامه نویسان فرانسوی نسبت خلیج فارس در عصر صفوی / سلیمه افراسیابی ، مینا رحیمی قله زور	۴۰۳
.....	
بررسی روابط ایران و روم در دوره شاپور دوم براساس منابع شرقی / ابوطالب سلطانیان ، سمانه حجت انصاری	۴۱۹
.....	
روایت سیاسی شاپوراول ، با گردین سوم و فیلیپ عرب (با تکیه بر نقش برجسته ها) / حسن کهنسال واجارگاه ، سیده	۴۲۷
مطهره میرمشتی نسب حسینی.....	
بررسی روند تحول نگل در ایران و راهیابی آنان به خلیج فارس در دوره صفویه / شهرزاد رومز.....	۴۳۹
بازنگری بر مناسبات سیاسی بین ، حکومت محلی آل اینجو و آل مظفر / شهین فارابی.....	۴۷۹
.....	
حیات اجتماعی شیراز عصر صفوی بر مبنای وایت های سفرنامه نویسان خارجی / صفورا طیبی.....	۴۹۳
.....	
قداست بخشی به کوروش در برابر قداست زرتشتی کوروش توسط داریوش یکم بر اساس معماری پاسارگاد	۵۱۵
و تخت جمشید / ژاله رضائی امیرآبادی ، سید حسین پور درخشش.....	
نقش ژاندارمری در تأمین امنیت فارس در طول سال های جنگ جهانی اول / ظریفه کاظمی ، زینب قنبری نژاد	۵۳۱
.....	
جایگاه قیر و کارزین در پس کرانه های خلیج فارس / عباس فروغ آئین.....	۵۴۷
.....	
سهم جزایر سیراف ، کیش و خارک در تحولات اقتصادی وایت فارس در قرن های ۴-۶ هجری ، با تکیه	۵۶۷
بر تجارت جواهرات / فاطمه پوربختیاری ، علی بحرانی پور.....	
.....	
چرخاب کاخ ساحلی هخامنشیان / زینب عباسی.....	۵۸۷
.....	
بررسی و تحلیل زندگی سیاسی خسرو قشقای / بهروز حسینی.....	۶۰۷
.....	
تاریخ و جغرافیای شهرستان دشتی در دوره زندگی / غلامرضا زائری.....	۶۱۹
.....	
گویش شیرازی کهن / محمود جعفری دهقی.....	۶۳۷
.....	
نسبت دین و دولت در آغاز دوره ساسانیان / احسان طهماسبی ، محمدرضا رحیم زاده.....	۶۴۷
.....	
«بررسی نقش جواهرات سلطنتی در درگیری های پس از مرگ کریم خان در فارس / سید مسعود بنکدار	۶۵۹
.....	

- آبرج سرزمینی در میان دو کلان‌شهر باستانی / مجتبی دورودی، علیرضا عسکری چاوردی، فرخ حاجبانی
 ۶۷۱ .....
- از آتن تا پارسه / داریوش خوشبخت.....
 ۶۹۱ .....
- سرگذشت پارس در زمان سلوکیان / محمد توکلیان.....
 ۷۲۱ .....
- علل منع تجارت برده در خلیج فارس توسط انگلستان طی قرون ۱۸ و ۱۹ میلادی / فاطمه هادی نژاد.....
 ۷۵۲ .....
- مدارس شیراز در عصر ایلخانان / امیرحسین حاتمی.....
 ۷۶۲ .....
- مدرسه سعیدیه (تأسیس ۱۰۸۵ هـ.ق) و سیر تحول نهادهای آموزشی در ارسنجان / سید محمدجعفر ناظم
 السادات.....
 ۷۷۶ .....
- سنگ نبشته‌ای یافته در آرامگاه داریوش بزرگ در نقش رستم (DNF) / ابراهیم روستایی فارسی،
 عبدالمجید ارفعی.....
 ۷۹۴ .....
- نقش پارسیان در تدوین تواریخ محلی جنوب ایران در عصر قاجار / الهه خسروی، زهرا علیزاده
 بیرجندی، احسان آریادوست.....
 ۸۰۴ .....
- بازکاوی جغرافیای تاریخی بیرم / سعید برآثار باستانی فاریاب / حمید اسدپور، حسین اسکندری.....
 ۸۲۰ .....
- بررسی ریشه‌شناختی واژه‌های مربوط به آب و آبیاری در روستای حاجی آباد نقش رستم / فاطمه ایزدی،
 محمد هادی فلاحتی.....
 ۸۴۲ .....

یادداشت دبیر علمی همایش

اکنون که همایش «فارس تاریخی» بحمدالله العظیم به پایان رسیده است، باید اعتراف کنم که، با وجود نوشتن‌های من و اولیاء همایش برای انتخاب سخنرانان محقق و دانشمند، بنا بر سابقه غالب همایش‌های در سال‌های اخیر منعقد شده است، انتظار نداشتیم نشست‌های «فارس تاریخی» تا این اندازه پرفایده و منظم و عالمانه باشد. مقالاتی در این همایش ارائه شد و سخنانی که درباره تاریخ و فرهنگ و ادب این سرزمین کهن ایراد گردید، لااقل برای بنده که عمری در پهنه بی‌کرانه تاریخ و فرهنگ ایران از این سوی به آن سوی رفته‌ام، بسی مفید بود و افق‌های تازه برای تحقیق در زوایای آن تاریخ، فرهنگ و تمدن گشود. گمان می‌کنم برای غالب کسانی که در سراسر آن نشست‌ها حاضر شدند، همین احساس دست داده است.

تشکیل همایش «فارس تاریخی» و آنچه دانشمندان و محققان در باره این سرزمین کهن و تاریخ ساز، البته به اجمال، گفتند و نوشتند، به دیده من باید زمینه‌ای تلقی شود برای سلسله‌ای از تحقیقات عمیق در زوایای آشکار و پنهان وجوه مختلف فرهنگی سیاسی آن از پیش از اسلام به این سوی. همچنین باید متذکر شوم که حدود ایالت بزرگ فارس در ادوار مختلف سیاسی متغیر بوده است. انتخاب عنوان فارس تاریخی به همین سبب است. در ادواری چون عصر آل بویه حکومت فارس از غرب تا مرزهای عراق، و از شرق تا آن سوی کرمان، و از جنوب، عمان و جزایر دریای پارس را زیر نگین داشت. بعضی از گفتارهای محققانه‌ای که در این همایش عرضه شده است، این قلمرو را در برخی ادوار نشان داده است.